C/2024/3415

3.6.2024

KOMISSION TIEDONANTO

Kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän vuonna 2023 julkaiseminen direktiivillä 2003/87/EY perustettuun Euroopan unionin päästökauppajärjestelmään liittyvän markkinavakausvarannon tarkoituksia varten

(C/2024/3415)

1. JOHDANTO

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antoivat vuonna 2015 päätöksen (EU) 2015/1814 ([1]), jäljempänä 'markkinavakausvarantopäätös', jolla perustettiin erityinen markkinavakausvaranto direktiivillä 2003/87/EY ([2]), jäljempänä päästökauppadirektiivi, perustettuun EU:n päästökauppajärjestelmään. Markkinavakausvarannon tarkoituksena on välttää tilanne, jossa EU:n hiilimarkkinoilla vallitsisi rakenteellinen päästöoikeuksien ylijäämä. Tällaisessa tilanteessa unionin päästökauppajärjestelmä ei antaisi investointisignaalia, joka tarvitaan, jotta EU:n päästövähennystavoite voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti. Varannon tarkoituksena on myös parantaa unionin päästökauppajärjestelmän kykyä sietää kysynnän ja tarjonnan välistä epätasapainoa, jotta EU:n hiilimarkkinat toimisivat sulavasti. Markkinavakausvarannon toiminta alkoi tammikuussa 2019.

Markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 4 kohdan mukaisesti komissio julkaisee kunakin vuonna kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän edelliseltä vuodelta. Tämä luku määrittää, poistetaanko päästöoikeuksia huutokaupattavasta määrästä ja lisätäänkö ne varantoon vai vapautetaanko ne varannosta ja huutokaupataan. Kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän vuotuinen julkaiseminen on siis tärkeä osa markkinavakausvarannon ja EU:n päästökauppajärjestelmän toimintaa.

Komissio julkaisi 15. toukokuuta 2023 vuonna 2022 kierrossa olleiden päästöoikeuksien kokonaismäärän, joka oli 1 134 794 738 päästöoikeutta ([3]). Näin ollen varantoon oli määrä lisätä 272 350 737 päästöoikeutta 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 väliseksi ajaksi. Tammikuun 1. päivänä 2023 mitätöityjä päästöoikeuksia oli yhteensä 2 515 135 787.

Tässä tiedonannossa, joka koskee vuotta 2023, julkaistaan kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä kahdeksannen kerran. Siinä esitetään taustalla olevat laskelmat sekä varantoon 1. syyskuuta 2024 ja 31. elokuuta 2025 välisenä aikana lisättävien päästöoikeuksien määrä. Lisäksi ilmoitetaan niiden varannossa olleiden päästöoikeuksien määrä, jotka mitätöitiin 1. tammikuuta 2024.

Tiedonannossa otetaan huomioon merkittävät muutokset, jotka markkinavakausvarannon toimintaan tehtiin 55-valmiuspaketin puitteissa osana markkinavakausvarantopäätöksen ([4]) ja päästökauppadirektiivin tarkistuksia ([5]). Samoin otetaan huomioon muutokset, jotka tehtiin asetuksella (EU) 2023/435 ([6]), jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka hyväksyttiin osana EU:n toimia energiakriisiin vastaamiseksi.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2015/1814, annettu 6 päivänä lokakuuta 2015, markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään, sen toiminnasta sekä direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 264, 9.10.2015, s. 1).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).

([3]) C/2023/2929 – Komission tiedonanto – Kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän vuonna 2022 julkaiseminen direktiivillä 2003/87/EY perustettuun Euroopan unionin päästökauppajärjestelmään liittyvän markkinavakausvarannon tarkoituksia varten (EUVL C 172, 15.5.2023, s. 1).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2023/852, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2023, päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse unionin kasvihuonekaasujen päästökauppajärjestelmän markkinavakausvarantoon lisättävien päästöoikeuksien määrästä vuoteen 2030 saakka (EUVL L 110, 25.4.2023, s. 21).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/959, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun direktiivin 2003/87/EY ja markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 1).

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

2. MARKKINAVAKAUSVARANNON TOIMINTA

Markkinavakausvaranto toimii ilman eri toimenpiteitä, kun kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä ylittää etukäteen määritetyn määrän. Päästöoikeuksia poistetaan huutokaupattavasta määrästä ja siirretään varantoon, jos kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä ylittää 833 miljoonan kynnysarvon. Varannon käyttöasteeksi on vahvistettu 24 prosenttia kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärästä, kun tämä määrä on yli 1 096 miljoonaa. Jos kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä on 833 ja 1 096 miljoonan välillä, käyttöaste on kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän ja 833 miljoonan välinen erotus. Jos kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä on 400 miljoonan kynnysarvon alapuolella, varannosta vapautetaan 100 miljoonaa päästöoikeutta, jotka huutokaupataan. Päästöoikeudet joko lisätään varantoon tai vapautetaan siitä 12 kuukauden pituisen jakson aikana. Vuodesta 2023 alkaen ne varannossa säilytettävät päästöoikeudet, joiden määrä ylittää 400 miljoonan kynnysarvon, eivät enää ole voimassa.

Markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 5 kohdan nojalla ja tämän tiedonannon mukaisesti 24 prosenttia 31. joulukuuta 2023 kierrossa olleiden päästöoikeuksien kokonaismäärästä tai kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän ja 833 miljoonan välistä erotusta vastaava määrä lisätään varantoon 12 kuukauden ajanjaksoksi, joka alkaa 1. syyskuuta 2024. Vastaava määrä päästöoikeuksia vähennetään EU:n jäsenvaltioiden ja ETA:n kolmen EFTA-valtion (Islanti, Liechtenstein ja Norja) huutokaupattavien päästöoikeuksien määristä sekä Yhdistyneen kuningaskunnan määristä siltä osin kuin on kyse sähkön tuotannosta Pohjois-Irlannissa. Nämä vähennykset tehdään maiden huutokauppaosuuksien mukaisesti.

Markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 5 kohdan nojalla EU:n päästökauppajärjestelmässä yhteisvastuullisuuden ja kasvun edistämiseksi jaettuja päästöoikeuksia ([7]) ei 31. joulukuuta 2030 asti oteta huomioon, kun osuuksia lasketaan markkinavakausvarantoa varten.

REPowerEU-asetuksella muutetaan päästökauppadirektiiviä, jotta markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 5 a kohdasta voidaan poiketa käyttämällä 27 miljoonaa markkinavakausvarannon jakamatonta päästöoikeutta innovaatiorahastoa varten. Ne vähennettäisiin jakamattomien päästöoikeuksien kokonaismäärästä, joka muutoin mitätöitäisiin 31. joulukuuta 2030 saakka ulottuvana kautena. Tämä muutos oli jo tullut voimaan ennen kuin ne varannossa olevat päästöoikeudet, jotka ylittivät 400 miljoonan kynnysarvon, mitätöitiin 1. tammikuuta 2024.

3. KIERROSSA OLEVIEN PÄÄSTÖOIKEUKSIEN KOKONAISMÄÄRÄ

Markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 4 kohdan mukaan kierrossa kunakin vuonna olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä *”on 1 päivästä tammikuuta 2008 laitosten ja laivayhtiöiden osalta myönnettyjen ja muiden kuin varantoon lisättyjen päästöoikeuksien kumulatiivinen määrä, mukaan lukien päästöoikeuksien määrä, joka kyseisellä kaudella on myönnetty direktiivin 2003/87/EY, sellaisena kuin se oli voimassa 18 päivään maaliskuuta 2018, 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti, sekä laitosten hyödyntämät oikeudet käyttää EU:n päästökauppajärjestelmän nojalla kansainvälisiä hyvityksiä, kyseisen vuoden 31 päivään joulukuuta saakka; tästä vähennetään EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluvista laitoksista ja laivayhtiöistä peräisin olevien todennettujen päästöjen kumulatiivinen määrä tonneina 1 päivän tammikuuta 2008 ja kyseisen vuoden 31 päivään joulukuuta väliseltä ajalta sekä direktiivin 2003/87/EY 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti mitätöidyt päästöoikeudet”*.

Lyhyesti ilmaistuna markkinavakausvarannon toiminnan kannalta merkityksellisten kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä (TNAC) lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$TNAC = \text{tarjonta} - \text{kysyntä}$$

Laskelman kaksi osatekijää kuvataan yksityiskohtaisesti tässä tiedonannossa. Luvut esitetään asiakirjan lopussa olevassa taulukossa.

Markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 4 a kohdan mukaan kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän laskennassa vuodelle 2024 otetaan huomioon ilmailun osalta myönnetyt päästöoikeudet ja ilmailun todennetut päästöt 1. tammikuuta 2024 alkaen.

Päästökauppadirektiivin mukaan EU:n päästökauppajärjestelmä kattaa meriliikennetoiminnan päästöt 1. tammikuuta 2024 alkaen, ja laivayhtiöiden kysyntä ja tarjonta otetaan huomioon päästöoikeuksien kokonaismäärän laskennassa vuodeksi 2024.

([7]) Direktiivin 2003/87/EY 10 artiklan 2 kohdan b alakohta.

Tarjonta

Päästöoikeuksien tarjonta EU:n hiilimarkkinoilla koostuu seuraavista osatekijöistä:

— EU:n päästökauppajärjestelmän toisesta vaiheesta (2008–2012) siirretyt päästöoikeudet ([8]). Niiden määrä oli 1 749 540 826 ([9]).

— Maksutta jaetut päästöoikeudet 1. tammikuuta 2013 ja 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana, mukaan lukien uusien osallistujien varauksesta jaetut päästöoikeudet. Tämä määrä on 8 222 698 758 päästöoikeutta ([10]).

— Päästöoikeudet, jotka on huutokaupattu 1. tammikuuta 2013 ([11]) ja 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana, ja päästöoikeudet, jotka on käytetty joustomahdollisuuden hyödyntämiseen vuosina 2021–2023 asetuksen (EU) 2018/842 ([12]), jäljempänä 'taakanjakoasetus', 6 artiklan mukaisesti. Yhteistä huutokauppapaikkaa ja muita huutokauppapaikkoja koskevien huutokaupparaporttien ([13]) mukaan huutokaupattujen päästöoikeuksien määrä, mukaan lukien varhaiset huutokaupat, oli **7 591 181 500**. Tähän määrään on lisättävä 21 641 364 päästöoikeutta taakanjakoasetuksen mukaista joustoa varten sen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti ([14]).

— NER300-ohjelmaa varten rahaksi muunnetut päästöoikeudet. Euroopan investointipankki muunsi rahaksi yhteensä 300 000 000 päästöoikeutta.

— Joulukuun 31. päivään 2020 mennessä syntyneiden päästöjen osalta käytettyjen kansainvälisten päästöhyvitysten määrä ([15]). Laitokset käyttivät 497 248 017 kansainvälistä päästöhyvitystä ([16]).

— Markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 4 kohdan mukaan varantoon lisättyjä päästöoikeuksia ei enää oteta huomioon kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän laskennassa.

([8]) EU:n päästökauppajärjestelmän toisessa vaiheessa (2008–2012) myönnetyt päästöoikeudet, joita ei palautettu todennettujen päästöjen kattamiseksi eikä mitätöity, säästettiin käytettäviksi EU:n päästökauppajärjestelmän kolmannen vaiheen (2013–2020) alussa. Nämä päästöoikeudet poistettiin, ja samanaikaisesti luotiin vastaava määrä päästöoikeuksia kolmanteen vaiheeseen. Näin ollen tämä luku vastaa EU:n päästökauppajärjestelmän kolmannen vaiheen alussa kierrossa olleiden päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksien tarkkaa määrää.

([9]) COM(2015) 576 – Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kertomus edistymisestä ilmastotoimissa ja sen oheisasiakirjoina kertomus Euroopan hiilimarkkinoiden toiminnasta ja kertomus hiilidioksidin geologisesta varastoinnista annetun direktiivin 2009/31/EY tarkistamisesta.

([10]) EU:n tapahtumalokin (EUTL) otteen 1. huhtikuuta 2024 perusteella.

([11]) Tämä luku sisältää varhaiset huutokaupat eli EU:n päästökauppajärjestelmän kolmannessa vaiheessa (2013–2020) voimassa olleet päästöoikeudet, jotka oli huutokaupattu ennen 1. tammikuuta 2013.

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/842, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamisesta (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 26).

([13]) Huutokaupparaportit: European Energy Exchange (EEX) ja Intercontinental Exchange (ICE).

([14]) Asetuksella (EU) 2018/842 luodaan kertaluonteinen joustomahdollisuus, jonka ansiosta jäsenvaltiot voivat mitätöidä yhteensä enintään 100 miljoonaa EU:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeutta vuosina 2021–2030 saavuttaakseen mainitun asetuksen mukaiset kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteet. Joustomahdollisuus koskee jäsenvaltioita, joiden tavoitteet ylittävät merkittävästi sekä EU:n keskiarvon että niiden potentiaalin saavuttaa kustannustehokkaita vähennyksiä, sekä jäsenvaltioita, jotka eivät jakaneet maksutta EU:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksia teollisuuslaitoksille vuonna 2013. Asianomaisen jäsenvaltion huutokaupattavasta määrästä tehdään mitätöinti direktiivin 2003/87/EY 10 artiklan mukaisesti. Mitätöityjä päästöoikeuksia pidetään kierrossa olevina EU:n päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksina määritettäessä kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärää markkinavakausvarantoa varten tiettynä vuonna.

([15]) Kansainvälisiä hyvityksiä ei voida käyttää EU:n päästökauppajärjestelmän vaatimusten noudattamiseen sen neljännessä vaiheessa (2021–2030).

([16]) EUTL:n otteen 1. huhtikuuta 2024 perusteella. Nämä kansainväliset hyvitykset rajoittuvat niihin, joita vaihdetaan EU:n päästöoikeuksiksi EU:n päästökauppajärjestelmän kolmannessa vaiheessa (2013–2020). Noin 1,1 miljardia kansainvälistä hyvitystä, jotka voitiin käyttää suoraan vaatimusten noudattamiseksi EU:n päästökauppajärjestelmän toisessa vaiheessa (2008–2012), näkyy toisesta vaiheesta siirrettyjen päästöoikeuksien määrässä.

Kysyntä

Päästöoikeuksien kysyntä EU:n hiilimarkkinoilla käsittää laitoksista peräisin olevat todennetut kokonaispäästöt 1. tammikuuta 2013 ja ([17]) 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana, yhteensä 17 269 905 658 tonnia ([18]), ja 668 272 päästöoikeutta, jotka mitätöitiin tällä kaudella päästökauppadirektiivin 12 artiklan 4 kohdan nojalla.

Kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä

Edellä mainitun perusteella vuonna 2023 kierrossa olleiden päästöoikeuksien kokonaismäärä on 1 111 736 535 päästöoikeutta.

Markkinavakausvarannossa olevat päästöoikeudet

Päästöoikeuksien mitätöinnin jälkeen 1. tammikuuta 2023 varantoon jäi 486 087 000 päästöoikeutta.

Kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismääriä koskevien viime vuosina annettujen tiedonantojen mukaisesti varantoon lisättiin seuraavat päästöoikeudet:

— 231 874 266 päästöoikeutta 1. tammikuuta 2023 ja 31. elokuuta 2023 välisenä aikana ([19]);

— 90 783 578 päästöoikeutta 1. syyskuuta 2023 ja 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana ([20]).

Markkinavakausvarannossa oli 31. joulukuuta 2023 808 744 844 päästöoikeutta. Tästä määrästä 27 miljoonaa päästöoikeutta varattiin innovaatiorahastolle päästökauppadirektiivin 10 e artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Tammikuun 1. päivänä 2024 yhteensä 381 744 844 näistä päästöoikeuksista mitätöitiin markkinavakausvarantopäätöksen 1 artiklan 5 a kohdan nojalla. Varastoon jäi 400 000 000 päästöoikeutta.

4. **PÄÄTELMÄ**

Markkinavakausvarantopäätöksen nojalla markkinavakausvarantoon lisätään yhteensä 266 816 768 päästöoikeutta 12 kuukauden ajanjaksoksi, joka alkaa 1. syyskuuta 2024 ja päättyy 31. elokuuta 2025.

Markkinavakausvarannon tarkoituksia varten kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärän julkaiseminen ensi vuonna määrittää varannon toiminnan syyskuusta 2025 elokuuhun 2026.

([17]) Vastaa kauden 2008–2012 todennettuja päästöjä (vaihe 2), ks. alaviite 8.

([18]) Todennetut kokonaispäästöt perustuvat EUTL:n otteeseen 1. huhtikuuta 2024. Luvussa otetaan huomioon 31. maaliskuuta 2024 mennessä (raportoinnin määräaika EU:n päästökauppajärjestelmässä) raportoidut todennetut päästöt. Sen jälkeen raportoituja päästöjä ei ole otettu huomioon kokonaismäärässä.

([19]) C/2022/2780 – Komission tiedonanto – Vuonna 2021 kierrossa olleiden päästöoikeuksien kokonaismäärän julkaiseminen direktiivillä 2003/87/EY perustettuun EU:n päästökauppajärjestelmään liittyvän markkinavakausvarannon tarkoituksia varten sekä kaudella 2013–2020 jakamatta jääneiden päästöoikeuksien määrän julkaiseminen 2022/C 195/02 (EUVL C 195, 13.5.2022, s. 2). Oikaisu tiedonantoon – C(2022) 4874. Kuten kyseisen tiedonannon 5 kohdassa todetaan, markkinavakausvarantoon lisättiin 347 811 404 päästöoikeutta 1. syyskuuta 2022 ja 31. elokuuta 2023 välisenä aikana. Tammikuun 1. päivän ja elokuun 31. päivän 2023 välistä ajanjaksoa vastaava määrä oli 231 874 266.

([20]) C/2023/2929, kuten edellä mainittiin. Kuten kyseisen tiedonannon 4 kohdassa todetaan, markkinavakausvarantoon lisättiin 272 350 737 päästöoikeutta 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana. Syyskuun 1. päivän ja joulukuun 31. päivän 2023 välistä ajanjaksoa vastaava määrä oli 90 783 578.

YLEISKUVAUS

Tarjonta	
a) Toisesta vaiheesta (2008–2012) siirretyt päästöoikeudet	1 749 540 826
b) Maksutta jaetut päästöoikeudet 1. tammikuuta 2013 ja 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana, mukaan lukien uusien osallistujien varauksesta jaetut päästöoikeudet	8 222 698 758
c) 1. tammikuuta 2013 ja 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana huutokaupattujen päästöoikeuksien määrä, mukaan lukien varhaiset huutokaupat	7 591 181 500
d) Joustomahdollisuutta varten vuosina 2021–2023 asetuksen (EU) 2018/842 6 artiklan mukaisesti käytetyt päästöoikeudet	21 641 364
e) NER300-ohjelmaa varten rahaksi muunnetut päästöoikeudet	300 000 000
f) Joulukuun 31. päivään 2020 mennessä syntyneiden päästöjen osalta käytetyt kansainväliset päästöhyvitykset	497 248 017
Yhteensä (tarjonta)	18 382 310 465
Kysyntä	
a) Unionin päästökauppajärjestelmään kuuluvista kiinteistä laitoksista peräisin olevien todennettujen päästöjen määrä (tonneina) 1. tammikuuta 2013 ja 31. joulukuuta 2023 välisenä aikana	17 269 905 658
b) Direktiivin 2003/87/EY 12 artiklan 4 kohdan nojalla 31. joulukuuta 2023 mennessä mitätöidyt päästöoikeudet	668 272
Yhteensä (kysyntä)	17 270 573 930
Kierrossa olevien päästöoikeuksien kokonaismäärä	1 111 736 535

Markkinavakausvarannossa olevat päästöoikeudet	
Markkinavakausvarannossa 31. joulukuuta 2023 olevat päästöoikeudet	808 744 844
Direktiivin 2003/87/EY 10 e artiklan 4 kohdan nojalla innovaatiorahastolle varatut päästöoikeudet	27 000 000
1. tammikuuta 2024 mitätöidyt päästöoikeudet	381 744 844
Markkinavakausvarannossa 1. tammikuuta 2024 olevat päästöoikeudet	400 000 000